

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

FULLÁR ALEXANDRA – BÓNA PÉTER

**A hiányos betűsablón
és a spórolós motorcsempészek esete**

A nyomszakértői munkánk nagy részét a záruk, lábnyomok és eszköznyomok vizsgálata tölti ki, ezek megvizsgálásához már kidolgozott módszer áll rendelkezésünkre. De számos esetben találkozunk olyan vizsgálati tárgyakkal, amelyek új megközelítést, a szokásostól eltérő vizsgálati módszert és gondolkodásmódot igényelnek. Utóbbiak közé tartozik az esettanulmányunk alapjául szolgáló ügy is.

Az ügy előzményei

Pár évvel ezelőtt a délnyugati határvidék közelében a rendőrség járőrei ellenőrzés alá vontak egy tehergépkocsit. A jármű rakterének vizsgálatakor több motorkerékpár került elő, egy részükre nemzetközi körözés volt érvényben. A jármű utasait előállították, a járművet a hatóság lefoglalta. A tehergépkocsi részletes átvizsgálásakor a motorkerékpárokhoz tartozó átvételi elismervényeket és egy hiányos betűkészletű betűsablont találtak.

A kézírással kitöltött és bélyegzővel ellátott átvételi elismervények hitelessége megkérdőjelezhető volt, így azokat először írásszakértői vizsgálatra küldte az eljáró hatóság. Az írásszakértő a gépjárműben utazó személyek írásmintáit összevetette az átvételi elismervényen lévő feliratokkal. A vizsgálat nem hozott az ügyet érdemben előremozdító bizonyítékot. Az átvételi elismervények és a hiányos bélyegzősablón ez után került szakértői vizsgálatra a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet kriminalisztikai szakértői osztály nyomszakértői laboratóriumába.

A bűnjelek vizsgálata

Az olasz nyelvű átvételi elismervények mindegyikén ugyanaz a bélyegzőlenyomat található. A kirendelő hatóság azt szeretne tudni, hogy az

átvételi elismervényeken lévő bélyegzőlenyomatok a vizsgálatra megküldött betűsablon hiányzó karaktereiből összeállított bélyegzővel készültek-e.

A kriminalisztikai vizsgálatoknál alaptétel, hogy nyomot nyommal hasonlítunk össze. Ideális esetben itt az átvételi elismervényeken található bélyegzőlenyomatokat kellett volna összehasonlítanunk a betűsablonból összeállított bélyegzővel készített próbanyommal. Esetünkben azonban a bélyegzősablon nem került elő, így akár itt vége is lehetett volna munkánknak. A hiányos betűsablon azonban mégis értékes információt hordozott. Ez az ügy nyomszakértői szempontból azért különleges, mert a hiányzó betűk a megoldás kulcsát jelentették.

A betűsablonok műanyag sablontartóján márkajelzés volt. Internetes kereséssel rá is találtunk a gyártó cég hasonló termékeire. A betűsablon meglévő karakterkészlete alapján pontosan beazonosíthattuk a típusát. A gyártó cég az adott betűsablon típust adott karakterkészlettel és karaktersorrenddel állítja össze. A Trodat Austria 6003 típusú betűsablon nyolc sorban elhelyezett, összesen 336 gumírozott karaktert tartalmaz, a karakterek magassága három milliméter. A sablon karakterei között számok, betűk, ikonok és rövidítések is találhatók.

A terméket forgalmazó Folprint Zöldnyomda Kft. segítségével rendelkezésünkre állt egy teljes betűsablonról készült felvétel (*ábra felső panel*)¹.

A vizsgálatra érkezett betűsablon karakterkészletének túlnyomó része, 281 karakter a rendelkezésünkre állt, illetve a hiányzó helye jól azonosítható volt (*ábra középső panel*). Az *ábra középső panel*-jén a jelölt karakter az ötödik sor nyíllal jelölt területéről került át a sablon második sorába.

Ezek után alapos vizsgálatnak vetettük alá az átvételi elismervényen található bélyegzőlenyomatot is (*ábra alsó panel*). A fekete színű tintával készült lenyomat ötvenöt, nagyjából három milliméter magas karaktert tartalmazott, amelyek négy sorban helyezkedtek el. A karakterek között találhatók betűk, számok és egyéb karakterek is (például kötőjel, kettőspont, pont), a negyedik sor elején található „TEL:” egy karakternek számít. A karakterek közötti távolságok eltérők, mindez hozzájárul az egyedi azonosításhoz a bélyegző esetleges előkerülése esetén. A bélyegzőlenyomaton található felirat több helyen hibákat tartalmaz.

ANTONIO – MOTO

VJA SOTERNA 4 50032

BORGD SAN LORENZD

TEL: 055 . 8466616

¹ Az *ábra felső panel*-jén egy teljes betűsablon képe látható, amelyen a bekeretezett részek a vizsgálatra érkezett betűsablon hiányzó karaktereit jelölik. A *középső panel*-en látható a hiányos sablon. A bekarikázott karakter a nyíllal jelzett területről származik. Az *alsó panel*-en a bélyegzőlenyomatról készült metrikus felvétel, amelyen a bekarikázott betűk a hibás karaktereket mutatják.

Ábra

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A lenyomatban olvasható cím létezik, de a címzés pontatlan. Internetes keresés alapján egy helyi címzés helyesen például a következő:

MOTO CLUB BORGO SAN LORENZO
Associazione Sportiva Dilettantistica
Via La Soterna 8 50032 Borgo San Lorenzo FI
Tel.: +39 055 8450258
Fax: +39 055 8454389

A bélyegzőlenyomatban a *VJA* szóban az I helyett J, a *BORGD* és a *LORENZD* szavakban az O helyett D betű szerepel, illetve hiányzik a LA névelő. A városnév után a bélyegzőlenyomatban nem szerepel a FI Firenze mint körzet megnevezése. Továbbá hiányzik a telefonszám körzeti hívószáma, és a telefonszám formátuma sem megfelelő.

Összehasonlító vizsgálat

A teljes betűsablon karakterkészletét összevetettük a hiányos betűsablon elemeivel. A háromszázharminchat karakterből hatvankettő hiányzott. A bélyegzőlenyomatot alkotó ötvenöt karakter mindegyike hiányzott a sablonból, valamint ezen felül további hét karakter (C, D, I, L, V, V, ,) hiányát találtuk. A bélyegzőlenyomat és a sablon összehasonlításának eredményét *táblázatban* foglaltunk össze.

A sablon karakterkészletét vizsgálva megállapítható, hogy a bélyegzőlenyomatban található karakterek egy sablonból származhatnak. A sablonban a 0 és az O karakterek egyforma kialakításúak, ezekből összesen tízet tartalmaz a készlet. A bélyegzőlenyomat készítéséhez tizenkét ilyen típusú karakterre lett volna szükség, így a hiányzó két karaktert D betűvel helyettesítették. A vizsgálatra küldött sablonból hiányzik mind a tíz 0, illetve O karakter, valamint két D betű is.

Összegzés

Vizsgálatunk végén a kapott eredményekből azt a következtetést tudtuk levonni, hogy nagy valószínűséggel a lefoglalt betűsablon hiányzó karaktereiből összeállított bélyegzővel készítették az átvételi elismervényeken szereplő bélyegzőlenyomatokat. Szerencsénkre a bélyegző készítője nem végzett

Táblázat²

Vizsgált karakterek	Bélyegzőlenyomat karakterei (db)	Betűsablonból hiányzó karakterek (db)
A	4	4
B	1	1
C	–	1
D	2	3
E	2	2
G	1	1
I	1	2
J	1	1
L	1	2
M	1	1
N	5	5
O és 0	10	10
R	3	3
S	2	2
T	3	3
V	1	3
Z	1	1
1	1	1
2	1	1
3	1	1
4	2	2
5	3	3
6	3	3
8	2	2
TEL:	1	1
–	1	1
.	1	1
,	–	1
Összesen	55	62

elég precíz munkát, és a spórolás mellett döntött. Nem vásárolt újabb betűsablonkészletet, hogy a megfelelő mennyiségű karakter álljon a rendelkezésére a helyes bélyegző elkészítéséhez. Így a hibái nagyban segítettek a munkánkat, hiszen még látványosabb összefüggést találtunk a sablon és a bélyegzőlenyomat között. Az egyedi azonosításhoz, kategorikus vélemény

² A táblázat az átvételi elismervényeken található bélyegzőlenyomat és a betűsablonból hiányzó karakterek összehasonlítását foglalja össze. A vizsgálatra érkezett betűsablon hiányzó karaktereinek mindegyike szerepel a bélyegzőlenyomaton, ezen felül további hét karakter hiányát találtuk.

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

adásához azonban ez sem elég az elkészített bélyegző hiányában, de így is hatékony segítséget nyújthattunk a kirendelő hatóság további munkájához.

Tanulásként levonható az a következtetés, hogy az ügy szempontjából a hiány is fontos információval bírhat.